

1977 až do své smrti učil skladbu na belgické Královské konzervatoři v Lutychu. V centru většiny Rzewského tvorby stojí politická angažovanost vyvěrající z jeho socialistického přesvědčení, v jejímž rámci se obrací jak k posluchačům, tak k samotným interpretům.

Skladba **To the Earth** (1985) tak v tomto ohledu patří spíše do oné menšiny. Jedná se o zhudebnění jednoho z 33 homérských hymnů – *Hymnu na Matku Zemi*. Tyto oslavné písně na řecká božstva vznikaly v době od 7. do 3. století př. n. l. a jsou typické užitím básnických prostředků napodobujících Homérovu *Iliadu* a *Odysseiu*. Kompozice využívá pouze čtyři tónů des¹, f¹, g¹, h¹, které jsou vyfukávány na hliněné květináče. S ohledem na dostupnost takto „laděných“ nástrojů připouští autor v oblasti tónových výšek jistou variabilitu. Z tohoto omezeného materiálu pak inventivně buduje povětšinou jednohlasou linku odstíněnou postupně mnoha kontrastními rytmy a graduující až do jakési skromné virtuozity.

Simeon ten Holt (1923–2012) se nechal svým tvůrčím vývojem odnést do vod mnoha stylů. Raná díla psal pod vlivem Jakoba von Domselaera, skladatele, který jej učil kompozici v jeho rodném městě Bergen v Nizozemí. Roku 1949 odešel do Paříže, aby studoval u Arthura Honeggera a Daria Milhauda, a nedlouho po návratu domů roku 1954 vyvinul vlastní kompoziční metodu, tzv. diagonální, jejímž prostřednictvím opustil tonalitu. Tato cesta ho zavedla až k serialistickým technikám či aleatorice. Průlomovým dílem *Canto ostinato* (1979) se nakonec radikálně obrátil k minimalistické kompozici. V tomto duchu komponoval ten Holt až do roku 2000, kdy zcela přestal psát hudbu, což osvětlil slovy: „vše, co jsem měl říct, už bylo řečeno.“

Soloduiveldans II (1986), jedna ze čtyř kompozic nesoucích též název, spadá do onoho minimalistického období. Přestože je skladba v zásadě určena pro jednoho sólistu, nevyklučuje účast dalších hudebníků, a to buď střídavě, nebo zároveň. Několikataktové úseky hudby jsou zde opatřeny repetiči s tím, že počet opakování závisí na libovůli interpretů. Proud hudby se rozvíjí drobnými variacemi těchto úseků sestávajících vždy z několika komplementárních pásem psaných v kvintolách, jejichž konkrétní rytmizace vytvářejí dojem jakési rytmické roztržitosti.

Daniel Šniežek

Tamara Bláhová absolvovala brněnskou konzervatoř v klavírní třídě Renaty Bialasové. V současné době studuje na JAMU klavírní interpretaci ve třídách Alice Rajnohové a Heleny Weiser a hru na cembalo u Eleny Pokorné. V roce 2022 absolvovala půlroční stáž na Estonské hudební a divadelní akademii v Tallinnu. Vystupuje na koncertech jako sólová i komorní hráčka. Má zkušenosti také jako hráčka v orchestru (opera Neznámá Daniela Šimka, premiéra skladby *Concert for 15 Fighters* Víta Zouhara s Brno Contemporary Orchestra).

Kristýna Švihálková absolvovala magisterské studium na HF JAMU v oboru hra na bicí nástroje, v současné době je posluchačka doktorského stupně studia tamtéž. Absolvovala celoroční stáž na California Institute of the Arts (CalArts), kde se kromě bicích nástrojů věnovala studiu zpěvu. Zabývá se soudobou hudbou a instrumentálním divadlem (hra na nejrůznější bicí nástroje propojená se zpěvem, recitací, s detail-

ním propracováním pohybu, scénografií, video projekcí, svícením apod.). Působí jako lektorka hudebních workshopů Filharmonie Brno. Provedla řadu českých premiér skladeb zahraničních autorů.

Věra Drápelová studovala na brněnské konzervatoři u Lukáše Daňhela a nyní pokračuje na JAMU pod vedením Víta Spilky a Milana Poláka. Je členkou Orchestrální akademie Filharmonie Brno a aktivně působí v komorním tělese Klarinet Kvartet Brno. Je pravidelnou účastnicí mezinárodních interpretačních kurzů v Praze a klarinetových mistrovských kurzů.

Klarinetistka **Jana Krejčí** je studentkou třetího ročníku bakalářského studia na HAMU. Vyučuje hru na dechové nástroje na ZUŠ Jaroslava Kvapila a v roce 2019 spoluzaložila komorní soubor Klarinet Kvartet Brno, s nímž mj. vystupuje v koncertní řadě Mladá krev.

Matej Veselka je klarinetista pocházející ze středního Slovenska. Hru na klarinet vystudoval na Státní konzervatoři v Bratislavě a ve studiu v současné době pokračuje na JAMU, kde tento rok absolvue magisterské studium pod vedením Víta Spilky a Milana Poláka. Často účinkuje s orchestrálními tělesy v Česku i v zahraničí (Národní divadlo Brno, Musica Istropolitana Bratislava, Symfonický orchestr Slovenského rozhlasu ad.). V současné době zastává post 1. klarinetisty ve Filharmonii Bohuslava Martinů ve Zlíně.

Filip Pokorný se narodil v Brně, kde se na ZUŠ PhDr. Zbyňka Mrkose začal učit hrát na zobcovou flétnu a poté na klarinet. Od roku 2013 studoval hru na klarinet na brněnské konzervatoři, kde byl žákem Břetislava Winklera a Lukáše Daňhela. Čtvrtým rokem je posluchačem JAMU a je členem Moravského dechového kvinteta.

Aneta Herková absolvovala JAMU ve třídě Kristiny Vaculové a od srpna 2021 je členkou Filharmonie Brno. Zúčastnila se Oxford Flute Summer School a mistrovských kurzů s Clarou Novákovou, Dietrem Flurrym, Peterem Verhoyenem a dalšími. Orchestrální zkušenosti získala mj. u Moravské filharmonie Olomouc, Ensemble Opera Diversa nebo Czech Virtuosi. Vyučuje na ZUŠ Dolní Bojanovice.

Valérie Chomaničová absolvovala Konzervatoř Brno pod vedením Emila Machaina. V současné době je studentkou 1. ročníku magisterského studia Janáčkovy akademie múzických umění. Aktivně se věnuje komorní hře a rozšiřuje svoji orchestrální praxi mj. ve Filharmonii Brno, Filharmonii Bohuslava Martinů ve Zlíně a v Moravské filharmonii Olomouc.

Dominika Kvardová vystudovala Konzervatoř Brno pod vedením Alžběty Horské. Během svého studia se účastnila harfových soutěží: Mezinárodní harfová soutěž prof. Karla Patrase (2015), kde získala čestné uznání a soutěže Pražská harfa (2017), kde vyhrála druhé místo. Od roku 2021 působí jako harfistka Národního divadla Brno. Kromě divadla příležitostně hraje i ve filharmonii – například té brněnské, olomoucké nebo královéhradecké. V oblasti komorní hudby působí v duu flétna-harfa s Ondřejem Nedorostem, společně vystoupili například na festivalu Smetanova Litomyšl.

Filharmonie Brno, příspěvková organizace

Komenského náměstí 534/8, 602 00 Brno, ☎ +420 539 092 801
www.filharmonie-brno.cz, www.salprobno.cz

67.
koncertní
sezona
2022
2023

Mladá krev
aneb Hudba zblízka
Komorní cyklus členů
Orchestrální akademie
Filharmonie Brno
a hostů
4. abonentní koncert
Besední dům
24|5|2023

Filharmonie
Brno Philharmonic

THIERRY ESCAICH

Tango virtuoso, úprava pro klarinetové kvarteto:

Florent Héau, česká premiéra | 6'

Věra Drápelová Es klarinet

Jana Krejčí B klarinet

Matej Veselka (j. h.) basetový roh

Filip Pokorný (j. h.) basklarinet

JACOB DRUCKMAN

Reflections on the Nature of Water | 16'

1. Crystalline

2. Fleet

3. Tranquil

4. Gently Swelling

6. Relentless

5. Profound

Kristýna Švihálková (j. h.) marimba

CLAUDE DEBUSSY

Sonáta pro flétnu, violu a harfu | 17'

1. Pastorale. Lento, dolce rubato

2. Interlude. Tempo di minuetto

3. Final. Allegro moderato ma risoluto

Aneta Herková (j. h.) flétna

Valérie Chomaničová (j. h.) viola

Dominika Kvardová (j. h.) harfa

přestávka

FREDERIC RZEWSKI

To the Earth | 10'

Kristýna Švihálková (j. h.) květináče, hlas

SIMEON ten HOLT

Soloduiveldans II, verze pro klavír a marimbu | 13'

Tamara Bláhová (j. h.) klavír

Kristýna Švihálková (j. h.) marimba

Orchestrální akademie Filharmonie Brno (OAFB) je projekt, který umožňuje mladým talentovaným hudebníkům – studentům či čerstvým absolventům hudebních škol přijímaným na základě výběrového řízení – získat orchestrální praxi v profesionálním tělese. Filharmonie si touto cestou vychovává nové generace hráčů, kteří jednou mohou usednout do jejich řad. OAFB má za sebou osm sezon fungování a její plody jsou zjevné: někteří její absolventi jsou členy našeho orchestru, jiní se do něj pravidelně vrací vypomáhat. Význam a cennost této zkušenosti pro umělecký růst mladých hudebníků i pro budoucnost orchestru jsou tak nezpochybnitelné.

Dvouleté působení v OAFB ovšem skýtá jejím členům nejen možnost orchestrální praxe, ale také příležitost prezentovat své schopnosti v komorní hudbě, a to v koncertní řadě nazvané **Mladá krev**. Cyklus si v uplynulých sezonách získal početné publikum, které oceňuje mladicky strhující projevy účinkujících, atraktivní rozmanitý repertoár a v neposlední řadě i podmanivou atmosféru těchto koncertů, při nichž je sál Besedního domu intimně nasvícen a atypicky rozestaven a hudebníci jsou takřka na dosah, jak ostatně naznačuje podtitul cyklu **Hudba zblízka**. Při koncertech odpadá bariéra pódia i večerní róby.

Skladatel, varhaník a improvizátor **Thierry Escaich** (1965) představuje jednu z nejvýznamnějších osobností současného hudebního života ve Francii. Již od roku 1992 je profesorem skladby a improvizace na pařížské konzervatoři, škole, na níž sám v mládí studoval s excelentními výsledky. Podstatná část jeho tvůrčí činnosti se soustřeďuje okolo varhan – množství děl napsal právě pro ně a jako varhaník hraje se soubory z rozmanitých zemí napříč Evropou (v minulosti i s Českou filharmonií). V neposlední řadě zastává post varhaníka v pařížském kostele v Saint-Étienne-du-Mont.

Jeho improvizátorství hrálo důležitou roli při zrodu krátkého díla s názvem **Tango virtuoso** (1991). Escaich měl spolu se saxofonistou Jean-Pierrem Baragliolim odehrát večerní koncert pro klavír a altový saxofon, jehož program sestával výhradně z tang. Organizátorům ale scházela hudba, kterou by jej mohli zcela zaplnit. Proto Escaich během odpoledne v den vystoupení napsal part pro altový saxofon, který hodlal při samotném vystoupení doplnit klavírní improvizací. Později jej Baraglioli požádal, zda by skladbu nezapsal, avšak pro saxofonový kvartet Quatuor Gabriel-Pienné. Z takto fixovaného díla zhotovil Florent Héau v roce 2005 klarinetovou úpravu, jež dnes večer zazní. Názvem upomínaný virtuózní charakter se soustřeďuje hlavně do partu sopránového hlasu v samém vrcholu díla, jehož běhy tu zdobí hlavní téma hrané v altu jedním z klarinetů. Melodické těžiště se ale již z povahy kvartetu neomezuje pouze na nejvyšší hlas, ale postupně přechází mezi jednotlivými nástroji a na své si tak přijdou i spodní hlasy, povětšinou stylizované spíše do role doprovodu.

Jacob Druckman (1928–1996) skládal hudbu již od svých patnácti let. Plně se jí však začal věnovat poté, co roku 1949 vyhrál stipendium na letní studium kompozice pod Aaronem Coplandem v Tanglewoodu. Hned na podzim téhož roku se zapsal na Juillard School, kde strávil následujících pět let, na něž navázaly studia v Paříži. Při studiích na Juilliardu

upoutala jeho pozornost elektronická hudba, kterýžto zájem se projevil i v některých Druckmanových skladbách (např. *Synapse*) nebo v tom, že později během své kariéry řídil elektronické studio na Brooklyn College. Po návratu do Spojených států z pařížských studií se stal učitelem a postupně působil jako profesor kompozice na mnoha tamějších univerzitách.

Při rozhodnutí stát se skladatelem jej výrazně ovlivnili především dva skladatelé: Igor Stravinskij a Claude Debussy. Právě druhému z nich vzdává poctu kompozice s názvem **Reflections on the Nature of Water** (1986). Debussyho *Obrazy*, cyklus o šesti kusech určených pro klavír, otevírá skladba *Odrazy ve vodě*, jejíž programní námět vyvěrá z autorovy fascinace světelnými odrasy na vodní hladině na Monetových obrazech. Zejména tato kompozice spolu s Debussyho preludií obecně zase posloužila jako pramen inspirace pro Druckmana. Celek díla se sestává z šesti krátkých a tematicky jednotných vět, každé s vlastní charakteristickou náladou. Jejich programní názvy odkazují k různým kvalitám vody chápaným z hlediska smyslového či dojmového, které se odrážejí rovněž v samotné hudební struktuře. Vzhledem k tomuto programnímu aspektu – tedy ideovému pojetí –, důrazu na zvukovou barevnost i celkové organické konstrukci můžeme oprávněně hovořit o formě neoimpresionismu.

Známá kompozice **Clauda Debussyho** (1862–1918) vynikla ve své době svérázným a neobvyklým obsazením, které pomohli etablovat teprve další skladatelé, kteří si jej vzali za vzor. **Sonáta pro flétnu, violu a harfu** měla být součástí plánovaného cyklu šesti sonát, každé s odlišným nástrojovým obsazením, z nichž ale během svého života stihl Debussy napsat pouze tři. Tento záměr se zformoval v létě 1915 na dovolené na pobřeží v Pourville, kde zároveň překonal tvůrčí odlmku způsobenou vypuknutím první světové války, když kromě dalších děl složil i první z těchto sonát určenou pro violoncello a klavír. Druhoh zkomponoval vzápětí na podzim téhož roku a byla to právě ta pro flétnu, violu a harfu. Part violy původně Debussy zamýšlel pro hoboj, nicméně v průběhu práce dospěl k názoru, že by se v kontextu nástrojového obsazení barvou zvuku více vyjímal viola.

Debussy se v tomto díle vzdaluje od pro něj dříve příznačného impresionistického stylu ve prospěch klasicističtější formy vyjádření. Jako vzory mu posloužili francouzští skladatelé 18. století, a to jmenovitě Jean-Philippe Rameau a François Couperin, z jehož tvorby si cenil zvláště jeho kusů pro cembalo. První věta *Pastorale* představí epizodicky několik témat, jež jsou dále rozvíjena v kontrastním dílu, na něž přímo navazuje repríza uzavírající třídílnou formu. Následující *Interlude* oproti tomu neustále se navracejícím tématem přerývaným kontrastními myšlenkami odpovídá formě ronda. Ve svízném *Final*, rovněž s uzavřenou třídílnou formou, je pak vygradován a zakončen i celý cyklus.

Americký skladatel a klavírista **Frederic Rzewski** (1938–2021) se po svých studiích na Princetonu a Harvardu, kde kromě těch zaměřených na hudbu navštěvoval i předměty z filozofie a řečtiny, se díky získání několika stipendií dostal na zahraniční studijní pobyty do Evropy. Tam se v 60. letech uchytil jako vyučující a interpret hrající díla Stockhausena a Bouleze. K serialismu a atonalitě, ale též minimalismu, však v dalších letech zaujal kritický postoj. Po několikaletém návratu do Spojených států od roku